

NORDLAND STATSADVOKATEMBETER

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Deres ref.:
20/1979 ES KMW/TAHE/bj

Vår ref.:

Dato:
30.04.2020

HØRING – FORSLAG TIL MIDLERTIDIGE ENDRINGER I PROSESSREGELVERKET

Det vises til brev av 22.04.2020 fra Justis- og beredskapsdepartementet om høring angående forslag til midlertidige endringer i prosessregelverket.

Videre vises til Justis- og beredskapsdepartementets brev av 27.04.2020 vedlagt tilleggsnotat.

Nordland statsadvokatembeter avgir følgende høringsuttalelse:

1. Høring vedrørende notat av 07.04.2020 fra Domstoladministrasjonen

Notates pkt. 3 om midlertidige endringer i lagmannsrettens sammensetning

Nordland statsadvokatembeter slutter seg til forslaget om at antallet meddommere reduseres fra fem til tre ved behandling av anker over bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet, jf. notatets *pkt. 3.3.2*.

Videre tiltres forslaget om stemmetall for domfellelse, jf. *pkt. 3.3.3*.

Forslaget om å redusere antall meddommere i saker som gjelder anke over straffutmålingen for lovbrudd som etter loven kan føre til fengsel i mer enn 6 år synes også fornuftig i den foreliggende situasjon med Covid-19, og tiltres, jf. notatets *pkt. 3.3.4.1*.

Nordland statsadvokatembeter er enig i at det bør kunne åpnes for å sette rett uten meddommere også i saker om anke over straffutmålingen for lovbrudd som etter loven kan føre til fengsel i mer enn 6 år, dersom partene samtykker, og slik behandling anses forsvarlig, jf. *pkt. 3.3.4.2*.

Dette vil være særlig praktisk i enkelte seksuallovbruddssaker, f. eks. voldtektsaker, og i saker om grove narkotikalovbrudd, hvor straffnivået gjennom Høyesteretts praksis og uttalelser i lovmotiver er nokså skjematisk og detaljert fastlagt.

Det anses fornuftig å kunne slutføre en ankesak selv om en av fem dommere (etter ny ordning) skulle få forfall, og forslaget i *pkt. 3.3.5* tiltres.

Notates pkt. 4 om midlertidige endringer i tingrettens sammensetning

Nordland statsadvokatembeter er av den oppfatning at man ikke generelt bør åpne for at tingretten kan settes uten meddommere helt uavhengig av sakstype, sml. *pkt. 4.3.1*.

Saker som gjelder lovbrudd som etter loven kan medføre en straff av fengsel i mer enn 6 år, saker om forvaring – uavhengig av lovbruddets strafferamme, og saker hvor det kan bli spørsmål om å idømme reaksjonene tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg, bør ikke kunne pådømmes i tingretten uten meddommere. For det første gjelder dette saker som etter sin art gjennomgående er svært alvorlige, og som gjerne reiser bevismessige vanskelige spørsmål hvor innslag av lekdommerskjønn anses viktig. For det andre anses mengden av denne type saker for den enkelte tingrett neppe å utgjøre en stor andel av det samlede antall straffesaker som innkommer til behandling. Det bør derfor være mulig å få gjennomført denne type saker med de nødvendige forholdsregler for så vidt gjelder smittevernshensyn.

Nordland statsadvokatembeter er imidlertid av den oppfatning at adgangen til å sette tingrett uten meddommere bør kunne utvides i saker som gjelder ikke vedtatte forelegg, og hvor lovbruddet gjelder sak som etter loven ikke kan medføre bot eller fengsel i mer enn 2 år. På denne måte vil man kunne fange opp flere typer saker som praktisk vil kunne avgjøres ved forelegg, men hvor strafferammen i dag ikke åpner for pådømmelse uten meddommere. Dette gjelder f. eks. straffeloven §§ 160, 190, 195, 202, 204 og 205, 221, 231, 234, 251, 261, 265, 266, 268, 309, 321, 324, 332, 337, 342, 344, 361, 363, 365, 369, 371, 375, 378, 382, 385, 386, 390, 392, 401, 402, 403, 404, 406, 407, og 408.

Vilkåret om at behandling i tingrett uten meddommere krever partenes samtykke, og at slik behandling ikke anses betenkkelig, tiltres.

Nordland statsadvokatembeter tiltrer forslaget i *pkt. 4.3.2* om adgang til å fortsette forhandlingene i tingretten uten meddommere dersom en eller begge får forfall, dersom det er forsvarlig og partene samtykker.

En slik behandlingsform bør *dog ikke* gjelde for saker som etter loven kan straffes med fengsel i mer enn 6 år, eller i saker om forvaring – uavhengig av lovbruddets strafferamme, eller saker hvor det er aktuelt å idømme tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg, jf. fire avsnitt ovenfor.

Notates pkt. 5 om utvidelse av øvre strafferamme for pådømmelse som tilståelsessak

Nordland statsadvokater deler ikke Domstoladministrasjonens forslag om å utvide den øvre strafferamme for pådømmelse av tilståelsessaker rent generelt.

Slik vi ser det vil det være få saker som egner seg for slik pådømmelse. Saker om seksuallovbrudd, f. eks. voldtekt til samleie (straffeloven § 292) og voldtekt av barn til samleie (§ 300), grove voldslovbrudd, som f. eks. saker om betydelig kroppsskade (straffeloven § 274 annet ledd), eller saker om grov mishandling i nære relasjoner (straffeloven § 283), hvor strafferammen for alle disse lovbruddene er fengsel inntil 15 år, anses lite egnet for tilståelsespådommelse. Ofte vil det i denne type saker være et avvik mellom siktedes og fornærmedes forklaring om forøvelsesmåte, omfang og hyppighet. Hensynet til fornærmede tilsier at fornærmede høres og gis anledning til å legge frem sin versjon av saken. Selv om straffeprosessloven § 248 setter visse skranker for pådømmelsen, - at siktede må samtykke, og at retten ikke finner pådømmelse betenkelig, bør ikke loven åpne for en "blanco"-adgang til pådømmelse av saker som gjelder grovere lovbrudd.

Ett mulig unntak vil kunne være de grovere narkotikasakene (straffeloven § 232 annet ledd). I denne type saker er det ingen fornærmet, og ofte vil en tilståelse være understøttet av f. eks. beslag.

Dersom det skal åpnes for utvidet adgang til pådømmelse som tilståelsessak foreslår Nordland statsadvokatembeter at det i straffeprosessloven § 248 inntas en henvisning til det eller de straffebud som kan være aktuelle.

Lovutkastet fra Domstoladministrasjonen § 5 kan f. eks. omformes slik:

"Etter begjæring fra påtalemyndigheten og med siktedes samtykke kan tingretten pådømme en sak uten tiltalebeslutning og hovedforhandling (tilståelsesdom) etter straffeprosessloven § 248, når retten ikke finner det betenkelig og saken gjelder

- a) en straffbart handling som ikke kan medføre fengsel i mer enn 10 år, jf. straffeprosessloven § 248 annet ledd, eller*
- b) gjelder overtredelse av straffeloven § 232 annet ledd (evt. andre lovbrudd departementet måtte innta),*

og siktede innen retten har gitt en uforbeholden tilståelse som styrkes av de øvrige opplysninger."

Notates pkt. 6 om henvisning av sivile krav til Kontoret for voldsoffererstatning ved utsatt behandling av kravet etter straffeprosessloven § 431 tiltres.

Videre tiltres notatets pkt. 7 om adgangen til å kombinere fjernmøte og skriftlig behandling i begrensede anker i lagmannsretten.

Vi har ingen merknader til notatets pkt. 8.

2.Høring om tilleggsnotatet fra Justis- og beredskapsdepartementet av 27.04.2020

Nordland statsadvokatembeter slutter seg til forslagene nevnt i *tilleggsnotatets pkt. 2* (forkynnelser), *pkt. 3* (overføring av saker mellom sideordnede domstoler) og *pkt. 5* om frister for tilrettelagte avhør.

Når det gjelder behovet for konstituering av statsadvokater, jf. *tilleggsnotatets pkt. 6*, er Nordland statsadvokatembeter enig i at det, i den någjeldende situasjon, kan være behov for at riksadvokaten gis adgang til rask konstituering av statsadvokater for inntil 1 år. Vi er imidlertid noe skeptiske til at kravet til utlysning – generelt - ikke skal gjelde. En intern utlysning i alle fall innad i etaten (politi- og statsadvokatkorps), med en kort søknadsfrist f. eks. på 1 uke, antas ikke å ville medføre særlig forsinkelse i behovet for å fylle en ledig posisjon i et statsadvokatembete.

Geir Fornébo

Erik Thronæs